

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

Úvodem

Dochází nám stesky některých čtenářů na určitý stereotyp obsahu Zpravodaje. I když nehodláme opustit snahu přispívat k ožívování léta opomíjené historické paměti zveřejňováním kapitol z bohatých dějin česko-italských vztahů a jejich dokumentační a inspirační hodnotu, začali jsme již s určitými změnami. V minulých dvou ročnících jsme začali se zveřejňováním statí o italských realitách. Přínosná byla v tomto ohledu mimo jiné jedenáctidílná série „Italských chuťovek“ Mgr. Anny Kokinové i cenné příspěvky Dr. Ireny Bukačové. V příštím roce hodláme navázat články o italských regionech, které nám přislíbila Dr. Libuše Rektorová. Další přínos ke zpestření obsahu Zpravodaje ovšem závisí na dalších autorech. Naše stránky jsou jim k dispozici.

Vítáme v tomto směru nezištnou ochotu pana Tomáše Matrase, který nám dal k dispozici své překlady u nás dosud nezveřejněných esejů Piera Paola Pasoliniho. K jejich postupnému zveřejnění napsal do dnešního čísla úvodní článek. Provokující a do určité míry prorocký obsah Pasoliniho esejů, byť byly napsány před více než třiceti lety, rezonuje se současností. Obavy vyjádřené ve zmíněných esejích zazněly i ve slovech, která vyjádřil v roce 2000 v Praze italský vědec a spisovatel Umberto Eco, když prohlásil, že **komunikační prostředky změny naši civilizaci**. V prosinci 2006 se v našem tisku v podobném duchu vyjádřil profesor Vojtěch Cepl, když prohlásil: ... „**hlas lidu**“ **je u nás stále více manipulován médii...**“, a v tomtéž duchu i prozaik a publicista Jan Trefulka, který rovněž v našem tisku uvedl: „**Režim, který se**

vzdává odpovědnosti za mravní výchovu občanů... a vydává ho zcela bez omezení na pospas komerčním masmédiím, ... vychovává čím dál početnější vrstvu lidí bez svědomí“.

Doufáme, že se myšlenky obsažené v Pasoliniho esejích setkají s živým ohlasem i u našich čtenářů.

Rostislav Pietropaolo

Cyril Kříž se dožívá 85 let

Narodil se 13. 2. 1922 v Praze v rodině významného českého houslaře Františka Kříže. Patří k dlouholetým příznivcům Itálie a svůj zájem vyjádřil i tím, že se stal spoluzakládajícím členem Společnosti přátel Itálie a neaktivnějším autorem statí z dějin česko-italských vztahů na stránkách našeho Zpravodaje. Věnuje se italské problematice aktivně již více než půl století.

Jako předválečný student se začal učit italštině v Klubu moderních filologů pod vedením Dr. Václava Hodra. Její znalosti využil i v fotálnímu nasazení, kdy v Německu flumočil italským zajatcům. Po druhé světové válce nastoupil jako redaktor do čsl. rozhlasu, kde pracoval do roku 1956 v italském zahraničním vysílání. Odtud přešel do služeb MZV a téměř jedno desetiletí pracoval na československém zastupitelském úřadě v Římě v různých funkcích. Jeho nejčastější náplní byly vzájemné italsko-české kulturní vztahy, jejich organizace a překladatelská činnost. V roce 1961 byl delegován do Turína na výstavu ke 100. jubileu sjednocení Itálie jako komisař československé expozice,

byl též spoluorganizátorem výstavy českého baroka v Miláně v roce 1967.

Po návratu z Itálie se věnoval publicistice a propagaci italské kultury. Spolupracoval s řadou redakcí časopisů, např. *Vita ceccoslovacca*, pro níž napsal několik desítek článků, stejně tak objevoval pro širší veřejnost Itálii na stránkách populárních periodik. Překládal též beletrii pro nakladatelství Naše vojsko a Orbis. Práci, v níž zhodnotil své výzkumy, byla dosud nepřekonaná publikace „*Ci conosciamo da undici secoli*,” vydaná Orbisem v roce 1966. Je autorem informativní publikace o San Marinu. Pro svůj zamítavý postoj k okupaci Československa musel v r. 1971 odejít v rámci čistek z MZV. Uplatnil se jako překladatel v Čokoládovnách Modřany. Ve své badatelské činnosti však neúnavně pokračoval a shromažďoval materiály k vzájemným italsko-českým vztahům.

V Itálii, kterou od mládí miluje a obdivuje, našel svůj celoživotní zájem a svojí publikační a organizačtorskou činností zde získal řadu zajímavých kontaktů. Cyril Kříž, publicista, překladatel a neúnavný badatel v oboru italsko-českých vztahů se dožívá v plné duševní svěžesti úctyhodného životního jubilea. Srdečně mu k 85. narozeninám blahopřejeme a děkujeme za jeho bezpříkladnou práci.

Znepokojivé dědictví Piera Paola Pasoliniho

(Žijeme v éře technofašismu)

V závěru jedné ze svých esejí Pier Paolo Pasolini píše: „Protože klasický fašismus, i přes svou rétorickou degeneraci, rozlišoval: ale nový fašismus – který je něco úplně jiného – už nerozlišuje: není humanisticky rétorický, je americky pragmatický. Jeho cílem je brutálně totalitní reorganizace a homologace světa.“ V posledních letech svého života, přerušeno v roce 1975 násilnou smrtí, autor napsal řadu společenskokritických esejí, které byly později vydány ve sbírkách *Korzárské spisy* a *Luteránské listy*. Tyto sbírky nebyly nikdy ani částeč-

ně přeloženy do češtiny. Autor tyto eseje publikoval na stránkách různých celonárodních novin, nejčastěji v milánském *Corriere della sera*. Obsahem těchto sbírek je Pasoliniho plamenná kritika současné společnosti, která je namířena proti prakticky všem aspektům skutečnosti. Autorovy závěry jsou natolik originální, znepokojujivé a alarmující, že kritické zhodnocení všech Pasoliniho myšlenek, mezi kterými jsou některé silně abstraktní teze, je krajně obtížné.

Itálie v letech 1958–1963 prožívala nebývalý ekonomický rozkvět, během kterého se za pár let z převážně zemědělsky zaměřené země, připomínající feudální rezervaci, stala jedna z nejprůmyslovějších zemí světa s vyspělou ekonomikou. Italové nadšeně přijali blahobyt a bohatství, vyspělou konzumní civilizaci se vším všudy. Průmyslový růst, který se omezoval téměř výhradně na severní Itálii, vyvolal do měst migraci venkovských obyvatel, kteří se tak asimilovali s jiným kulturním prostředím. Rozdíly mezi severem a jihem země se jen prohlubovaly. Snižovalo se procento věřících. Zrod televizního vysílání v roce 1954 znamenal jednu z největších kulturních proměn v dějinách země. Nová společnost se vydala směrem ke stále většímu individuálnímu izolacionismu, podporovanému konzumní morálkou. Jazykově se zhlédla ve způsobu komunikace nových průmyslových center, Milána a Turína; země tradičně bohatá na dialekty tak na ně pojednou začala zapomínat.

Pasoliniho postoje vychází z individuálních levicových myšlenek, které velmi kriticky reflektují moderní technologický boom a masovou konzumní společnost. Daly by se charakterizovat jako antimoderní a antiutopické myšlenky. Autor se hlásí k marxismu, ale komunismus mu je, hlavně na úrovni stranické ideologie, cizí. Jako vystudovaný filolog a především umělec se pouští na tenký led sociologie a politologie se střídavými úspěchy. Je nicméně velmi zajímavé, s jak malým kritickým aparátem autor dosahuje pronikavých a hlubokých pohledů na společenskovednou oblast. Charakter některých myšlenek je silně abstraktní, Pasolini používá tradiční kombinace pojmenování pro zcela nové jevy nebo pro označení nových variant jevů

starých. Většina myšlenek není zcela nová, a to ani v kontextu autorovy bohaté esejistické tvorby, která se též zabývá například uměleckými tématy. S mnohými myšlenkami se můžeme setkat již u Frankfurtské školy nebo v jiných předchozích významných sociologických studiích. Pasolini jde ovšem dál, své apokalyptické vidění a své někdy schematické teze aplikuje na veškeré aspekty skutečnosti. Publikuje s bytostným zápalem angažovaného nezávislého levicového intelektuála, vyvolává skandály, a nutí tak čtenáře k zamyšlení. Opakuje podobné myšlenky, které se v závěru tvorby stávají litanickými. Zasahuje do všech oblastí, demaskuje, obviňuje, provokuje, skandalizuje se a zvyšuje hlas. Tón esejů je prorocký a úpěnlivý. Publikuje někdy protichůdné postoje, protirečí si, generalizuje, relativizuje, zjednodušuje, má černobílé vidění. Zdá se však, že schematický a abstraktní přístup ke skutečnosti autorovi umožňuje vidět některé skutečnosti, které jeho okolí unikají. Straní lidem na okraji společnosti, obyvatelům příměstských bědných kolonií, lidem chudým, ale velmi živelným, přirozeným a kreativním. Přes všechny nedostatky dosahuje takové jasnozřivosti, která z něj v italském kontextu dělá téměř proroka. Žádný z italských intelektuálů se neodvážil publikovat tak odvážně a tak bystré a pronikavé myšlenky, jejichž pravdivost prověřil čas.

Abychom mohli ilustrovat některé z myšlenek našeho autora, rozdělme si je podle tematických oblastí.

V rovině člověka a jeho světa, mezi jinými, Pasolini postuluje velmi zajímavý fenomén: antropologickou proměnu Itálů. Nová společnost, která s sebou přinesla konzumní návyky a hedonismus citelně proměnila charakter jednání a skryté tužby lidí. Staré hodnoty jako spořivost, morálka, skromnost, věrnost a další jsou obětovány pro nové hodnoty, které jsou liberálnější; hranice únosnosti je vzhledem k původním hodnotám hodně posunuta. Lidé, kteří pocházeli z různých sociálních skupin, jsou teď k nerozeznání, protože se snaží realizovat stejný maloburžoazní model „dobrého konzumenta“. Nový člověk nemá nic společného se starým světem církve, morálky, patriotismu. Slova, kterými takovou společnost

autor častuje, jsou „masová kultura“, „pragmatické šílenství“ a „konformismus a neuróza“. Rozdíly mezi lidmi, které konzumní a hedonistická společnost smazává homologací lidské bytosti, například paradoxně přibližují způsob jednání a vizáž antiifašisty a neofašisty.

V rovině kulturního světa se autor pozastavuje nad snižováním různorodosti kulturního prostředí a nad jeho degradací. Itálie byla tradičně bohatá na lokální kultury a dialekty. Nový centralismus nicméně s odbouráním fyzických vzdáleností do sebe asimiloval různé lokální kultury a zničil některé dialekty. Velmi důležitým se v této souvislosti stal zrod televize, která nahradila původní způsoby kolektivní zábavy izolacionistickými tendencemi a individualismem. Televize jakožto jednosměrný komunikační kanál začala lidem prodávat přihlouplé vizuální modely, které ve skutečnosti lze jen obtížně realizovat. V nové době je úloha médií klíčová. Média a zejména televize nejsou prostředníky přenášejícími zprávy, jsou místy, kde se zprávy tvoří. Velkou roli zde sehrává cenzura různého druhu, zejména ta církevní, vatikánská. Další omezení plynou z toho, že zprávy se tvoří s ohledem na prostojnost a na nenáročnost přijetí publikem, podporují tedy různá klíše a zaběhnutá schémata. V oblasti jazyka zažívá italština příklon směrem ke zpravidelňování gramatiky, zjednodušování mluvnických časů, redukci aktivní slovní zásoby. Centry jazykové normy vývoje jsou Milán a Turín, nejvýznamnější průmyslová města Itálie a významná centra obchodu země.

V rovině světa moci je v centru Pasoliniho pozornosti fašismus, který je autorem spatřován v uspořádání nové společnosti. Autor věří, že pravý fašismus je to, co sociologové příliš laskavě nazvali konzumní společností a tvrdí, že „pokud slovo fašismus znamená přemíru moci, „konzumní společnost“ velmi dobře fašismus realizovala“. Autor v této souvislosti mluví dokonce o technofašismu, ve kterém by byly veškeré sociální vztahy dokonale neměnné. Tento fašismus by měl vzniknout „druhou buržoazní revolucí“, jejíž projev je možné sledovat ve snaze současné společnosti o ... vznik neměnných sociálních vztahů, to znamená vytvoření, v nejhorším případě, namís-

to starého klero-fašismu nového techno-fašismu (který by se mohl realizovat, pouze pokud by se nazýval anti-fašismem) nebo jak je pravděpodobněji, vytvoření kontextu falešné tolerance a falešné světskosti: tj. falešného uskutečnění lidských práv v rámci hédonistické ideologie."

Dalším tématem jsou četné teroristické útoky, které Itálii sužovaly od roku 1969 a které byly nejdříve připisovány levicovým aktivistům. Jak se později ukázalo a jak tvrdil Pasolini, šlo o státem řízené provokace tajných služeb s pomocí neofašistických kruhů. Církev, jako tradiční figurka na italské šachovnici moci, je pro nový systém zcela nepotřebná, ztrácí svou moc a podporu obyvatel. Pro Pasoliniho je ztělesněním zpátečnictví a zkosnatělosti.

Pokud se týká hédonismu a neoliberálního zaměření současného světa, vypadá to, že v Pasoliniho pojetí žije hédonistický huxleyovský model antiutopické společnosti spíše než ponurý orwellovský. Autor nicméně neztrácí naději:

„Jistě, apokalyptická vize, ta moje. Ale jestliže spolu s ní a s úzkostí, kterou vyvolává, by nebylo ani trochu optimismu, tj. myšlenka, že existuje možnost proti tomuto všemu bojovat, jednoduše bych tu nebyl mezi vámi a nemluvil bych.“

Tomáš Matras

Italský jazyk a literatura v českých učebnicích, slovnících a příručkách

(dokončení)

Novou vlnou zájmu o italský jazyk jsou charakterizována poválečná léta, kdy již nastupuje zralá generace prvních českých italistů. Z jejich pera pocházejí slovníky, učebnice a konverzační příručky. Tento trend s výjimkami přetrvává v podstatě až do 50. let dvacátého století, kdy již první genera-

ce italistů začíná publikovat i práce jazykovědné a literárně historické.

K předním autorům z pražského univerzitního prostředí v oblasti jazykovědy patří především Josef Bukáček (1897–1970). Brzy po válce vyšla jeho příručka „Poznejte itaštinu“ (1947, Praha, Orbis). Jednou z učebnic itaštiny, která se dočkala mnoha vydání, byla Bukáčková „Cvičebnice itaštiny“, dále pak v úpravě jako „Učebnice itaštiny“. Nelze opominout ani „Mluvnici itaštiny“ Fr. Podzimka. Též učebnice ženského kolektivu Bahníková, Ehrenbergová, Benešová se dočkaly řady vydání. Od Aleny Bahníkové vyšla dvoudílná Itaština a Jarmila Janešová vydala opakovaně oblíbenou Itaštinu pro samouky.

Daleko většího počtu vydání než učebnice se dočkaly italsko-české nebo česko-italské slovníky. Skromným začátkem slovníkové produkce je „Stručný slovník česko-italský, obsahující zásobu nejobyčejnějších slov a významů“ od Josefa Flekáčka (1857–1906), který vydala v Praze roku 1890 cyrilometodějská tiskárna V. Kotrby. První Italsko-český slovník sestavený K. Losem a po jeho smrti dokončený Fr. Poverem vyšel roku 1906. Druhý slovník vydal roku 1913 František Rusínský (1881–1926) pod názvem „Nuovo dizionario“ a byl doplněn o část česko-italskou a gramatiku. Týž vydal Slovník italsko-český“ (Třebíč 1920, 1925) a „Nový kapesní slovník italsko-český a cestovní příručka“ (Třebíč, 1913, 1949). Nelze opominout ani předválečný Hoyerův kapesní slovník. Dalším oblíbeným byl slovník Václava Hodra (1893–1978), který vyšel šestkrát pod názvem „Italsko-český a česko-italský kapesní slovník“. Na rozhraní slovníku a konverzace je oblíbená a často vydávaná praktická pomůcka Hany Benešové „Česko-italský a italsko-český slovník na cesty“. Řadu slovníků doplňují například „Italsko-český a česko-italský slovník“ Vlastimily Čechové, vydaný nakladatelstvím Montana v Ostravě v roce 1992, „Česko-italský slovník“ vydaný v Olomouci roku 2001. V roce 2006 vyšel v nakladatelství Leda „Italsko-český, česko-italsko slovník“ Jarmily Janešové a Anny Polwerari. Jistě naše informace bude moci být doplněna další produkcí posledních let, kdy se rozbujela nabídka trhu na-

tolik, že často nelze bibliograficky podchytit celou šíři produkce, zvláště pak u menších a krátkodobě fungujících nakladatelství.

Také u slovníků se objevuje několik jmen autorů, jejichž různě rozsáhlé práce vycházely v četných vydáních. Dominují jim bez pochyby práce Jaroslava Rosendorfského (1907–2002), který působil v Brně a byl Bukáčkovým mladším vrstevníkem a pilířem české italistiky. Jeho Česko-italská konverzace, Česko-italský slovník a Italsko-český slovník či Dizionario italiano-ceco byly vydávány opakovaně ve velkých nákladech. Krom těchto osvědčených děl klasika italštiny vyšel též Česko-italský a Italsko-český slovník Marie Procházkové (2001), obdobný slovník Jar. Bezděka vydal Klub cestovatelů téhož roku. Se slovníky souvisí méně obsáhlé příručky konverzace, které předcházely velkým slovníkům a sloužily praktickým potřebám cestovatelů v různých dobách.

Mezi specializované slovníky patří především slovník Jiřího Miloše Válka „Italské hudební názvosloví“, vydávaný opakovaně nakladatelstvím Panton, který měl předchůdce v hudebním slovníku Jiřího Maláta. Hudební názvosloví si nelze bez italštiny představit, a tak v této oblasti vyšla nově řada příruček, např. „Italština pro zpěváky“ od Marie Kronbergové (Praha 1996) a „Italsko-český slovník hudební terminologie“ Zuzany Vybíralové (Brno, JAMU 2000). Nezbytností jsou také specializované slovníky technické, právnícké, ekonomické. (Ant. Radvanovský, „Italsko-český a česko-italský technický slovník“ I. Krutil, „Technický překladový slovník“, 1988; „Italština obchodní a právní“, Písek 2000, J. a M. Nováková-Maco, „Česko-italský právní slovník“, Praha 2001; Tomáščinová Jana-Damohorský Milan, „Italsko-český právní slovník“, 1. vyd 1999, Bahníková, Alena, „L'italiano della sociologia letture sociologiche“, (UK Praha, 2002), Vlastimila Pospíšilová, „Avviamento alla lettura di testi economici“ (Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, Praha 2001). Prohloubení znalostí terminologie právní a obchodní si vyžádaly rostoucí obchodní kontakty s Itálií po roce 1989.

V posledních letech pak trh zaplavila celá řada pomůcek ke studiu italštiny, mezi nimiž jsou zaji-

movou novinkou „Italské reálie“ od J. Špičky (Pízeň 2001).

Pro italské zájemce o český jazyk je možno uvést zřejmě jako první češtinu pro Italy již v roce 1928 (B. Černý, C. Ongaro, Corso pratico elementare della lingua cecoslovacca, Milano 1928) a s dvacetiletou přestávkou dílo významného slavisty Artura Cronii, Grammatica della lingua ceca, Firenze 1949. Se slibným názvem *Il ceco senza studiarlo* byla vydána příručka Josefa Mildeho a Finzi Riccarda.

Z posledního desetiletí můžeme zmínit též několik publikací, určených italským zájemcům o český jazyk, které vyšly opět převážně v Miláně. Patří sem především *La lingua ceca* Jaroslava a Rosy Štehlíkových, vydaná v roce 1995 v edici *Vita e pensiero*, v roce 1998 tamtéž vyšlo u Valardiho *Parlo ceco* od Dagmar Denčíkové de Blasio. K nim se řadí též *Ceco* od Jar. Hasové, které vyšlo roku 1994 v Římě. Pro italské publikum byl určen slovník *Dizionario ceco-italiano* od Marie Machové-Turcato, který vyšel rovněž v Miláně v roce 1998.

Produkce italských učebnic, konverzačních příruček, slovníků v posledním desetiletí doznala mimořádný, ve své historii dosud nevidaný vzrůst. Doplňují ji i nová média, jako jsou počítačové slovníky a zvukové nahrávky na CD, DVD a interaktivní pomůcky k výuce jazyka. Svědčí o velkém zájmu o poznání italštiny, již ovládá stále rostoucí počet lidí, kteří jí věnují aktuálně největší pozornost z románských jazyků.

PhDr. Irena Bukačová

Filologie

Bibliografie: heslo Románská filologie OSN XXI, str. 941, dále dodatky V/1, str. 706

J. Dvořák, Čsl. vlastivěda X, 387–393, dále v Časopise pro moderní filologii (heslo zprac. V VI. Buben)

*Slovníky – vícejazyčné s italštinou – Komen-
ský Janua*

*Sedmijazyčný – Petr Loderecker, Praha 1605,
opat emauzského kláštera*

Cestovatelské příručky – čeština němčina, latina a některý románský jazyk, případně dvojjazyčné latinsko-italské, italsko-španělské.

Maršál Radecký – potlačovatel italských osvobozovacích snah

Matka záhy po narození Radeckého zemřela a otec ještě ho stačil před svou smrtí poslat k dědovi do Prahy na vychování. Ten vlastnil v Jindřichské ulici honosný dům. Jeho hospodyně nahrazovala mladičkému Radeckému matku. Chodil do blízkého piaristického gymnázia v Panské ulici. Po vychození této školy nastala jakási nerozhodnost, co s ním dále.

Nakonec bylo rozhodnuto, že bude dán do 2. kyrynského pluku, který ležel posádkou v Jász-Bereny v Uhrách. Zde měl Radecký zpočátku značně nesnadné postavení. Kyrynsíci, stejně jako granátníci, byli mohutnějších postav, Radecký však byl postavy menší, i když rozložitý. Nicméně svojí houževnatostí tyto obtížné podmínky překonal.

V květnu 1779 skončila těšinským mírem válka o dědictví bavorské. Monarchie se stávala postupně moderním státem, díky racionálnímu osvícenskému hnutí, koncem XVIII. století zasahujícím do všech oblastí života společnosti, které bylo specifickým výrazem snah o řešení pokročilé krize feudálního zřízení. Jeho ideálem byla přeměna habsburské říše v jednotný centralizovaný státní celek, vnitřně konsolidovaný a umožňující všestranný hospodářský rozvoj.

Vyvolával však odpor zejména šlechty, jejíž výsady měly doznat okleštění, rovněž církev se cítila dotčena, neboť měla být podřízena státu. Bouřlivý nesouhlas vyvolalo germanizační úsilí spočívající v uvedení v život jednotného státního jazyka, kterým měla být němčina. S výjimkou šlechty, příznivě bylo přijímáno zrušení nevolnictví a tolerance vůči některým nekatolickým vyznáním, sedmi-letá školní docházka apod.

Po stránce vojenské se začaly budovat nové pevnosti, jako např. Josefov. V tomto ovzduší dozrával mladý Radecký, jenž se záhy stal stoupencem těchto reforem.

3. dubna 1786 se stal podporučíkem a brzy nato byl povýšen na nadporučíka.

V předjaří 1788 vzplanul opět boj s Osmanskou říší. Císař Josef II., jako smluvní spojenec ruské carevny Kateřiny II., po neúspěchu svého zprostředkovatelského úsilí, byl do tohoto konfliktu vtažen, a tak 9. února 1788 vyhlásil Portě válku. Bojů se zúčastnil i Radecký v útvaru polního maršála Laszyho. Z té doby nemáme o něm mnoho zpráv.

Přítomnost Josefa II., který byl zpočátku mezi vojáky, vyvolala v Radeckém nesmírný dojem, protože mu umožňovala se k němu několikrát přiblížit. Císař však v listopadu 1789 vážně onemocněl, a tak se musel vrátit do Vídně.

Turecké tažení se vlekle. Novým velitelem se stal Gideon Laudon, kterého Radecký zbožňoval od raného mládí. Laudon, spolu s princem Koburským, dodal bojům nový impuls, a tak válka záhy vítězně s Cařihradem skončila.

Maršál Laudon si brzy Radeckého povšiml pro jeho smělost a rozhodnost a předpověděl mu skvělou budoucnost.

20. února 1790 císař Josef II. zemřel. Jeho bratr Leopold uzavřel téhož roku s Turky mír. Bělehrad se dostal znovu do osmanských rukou, zatímco nový císař se musel soustředit na novou hrozbu – francouzskou revoluci.

Přestože rozhořčení nad děním ve Francii osvícenci typu F. V. Heka (Jiráskův F. L. Věk) anebo Jakobín J. F. Opitz (který se s Casanovou častoval ironickými dopisy) nesdíleli, nicméně stavěli se proti výstřelkům ve Francii s jistou razancí, zejména když revoluční běsnění vyústilo popravou Ludvíka XVI. a dcery Marie Terezie – M. Antoinetty.

Vojáci nikdy neměli za úkol uvažovat o svém dějinném poslání. Byli smířeni s myšlenkou položit život za svého panovníka, kterého ztotožňovali se svou vlastí. V této souvislosti je poměrně dost znám výrok Napoleonova maršála Jeanna Lannese, že „voják, který přežije čtyřicet let svého věku, není vojákem, ale chamradím“!

To se vyžadovalo i od rakouských vojáků a vyjadřovalo to i heslo: „Za císaře Pána a jeho rodu“.

A tak Radecký v letech 1792–1795 nastupuje do boje proti Francouzům nejprve v Nizozemí a v roce 1796 v Itálii. V roce 1796 je povýšen na majora a v roce 1799 se stává pobočníkem generála jízdy barona Melasa. V roce 1805, již jako generál major, byl přeložen do Itálie, kde velí brigádě.

Později – po sjednání míru – se stal Radecký náčelníkem generálního štábu a působil při reorganizaci rakouské armády.

Ve válkách 1813–1815 byl Radecký náčelníkem generálního štábu pod maršálem knížetem Karlem Schwarzenbergem. Po bitvě u Lipska byl znovu vyznamenán. Poté působil ještě na dalších místech, až v roce 1831 mu bylo svěřeno velení rakouské armády v Lombardii a Benátsku se sídlem v Miláně.

K němu „na praxi“ byl také vyslán budoucí císař, mladičský František Josef I., což v Radeckém vyvolalo nemalou starost, aby se mladíkovi nic zlého nepříhodovalo.

*Cyril Kríž
(dokončení v příštím čísle)*

Styky Benátska s českými zeměmi

(dokončení)

Benátky se mohly radovat z připojení k Itálii teprve po porážce Rakouska ve válce s Pruskem, a to po rozhodující bitvě u Hradce Králové.

Po celonárodním italském sjednocení navštívili Benátky nescíslný počet literátů, malířů, architektů a dalších umělců, jakož i běžných turistů. Mnozí o svých dojmech zanechali písemná i výtvarná svědectví.

V této souvislosti připomeňme alespoň báseň Sv. Čecha, literární práce J. Zeyera, J. Nerudy,

K. Čapka, J. Marii, z malířů pak J. Zrzavého, jenž zobrazil mnoho benátských motivů prostoupených poetičností (např. S. Marco v noci) apod.

Ještě bychom chtěli dodat, že v Benátkách se ubytoval v roce 1913 Franz Kafka, který odsud psal melancholické dopisy např. své přítelkyni Felicii.

Ani Jaroslav Hašek na Benátky nezapomněl. V jeho „Dobřím vojáků Švejkovi“ najdeme tři povídky s benátskou tematikou.

Když byla v říjnu 1918 vyhlášena Československá republika, ve Venetu a některých dalších italských regionech probíhaly ještě kruté boje. Válka v Itálii skončila 4. listopadu 1918, jak to oznámil „Bulletin vítězství“ (Bollettino della Vittoria), podepsaný generálem Armando Diazem, kde je též zmíněna účast československé divize bojující po boku Itálů.

Z iniciativy italské zednářské velkolóže a jejího velmistra Raula Palermiho a též díky úsilí italského novináře Uga Dadone, vznikla první čl. zednářská lože zvaná „Národ“. Jejími členy se staly významné osobnosti nově vzniklého čl. státu, jako např. spisovatel Karel Čapek. Tato skupina přes Itálii dodávala důležité zprávy spojencům.

Ještě do konce r. 1918 navštívili Itálii, kde začala již působit čl. zastupitelská mise, přední politici.

Dne 14. prosince 1918 odjíždí z Padovy T. G. Masaryk do Prahy. V Padově se setkává s italským králem Viktorem Emanueleem. Doprovázen velitelem našich legií generálem Attilio Piccionim a čl. legionáři, se 21. prosince 1918 vrátil do vlasti, a to téměř po stejné cestě, po jaké Prahu 18. prosince 1914 opouštěl.

Návratem prezidenta Masaryka do Prahy skončila zahraniční osvobozeněcká činnost. Vojška z Francie a Itálie se postupně vracela domů, aby pomohla hájit nedotknutelnost Versailleskou smlouvou vymezených hranic: pohraničí, obsazení Slovenska Maďary, Těšínsko apod.

E. Beneš se vrátil z mezinárodních jednání do republiky až v září 1919. Štefánik se z Padovy vracel 4. května 1919 italským letadlem na Slovensko. Tato jeho cesta byla zakončena tragickým pádem, při němž zahynul spolu s italskými piloty. Zanechal v Itálii svoji snoubenku markýzu Giulianu Benzoni.

Českoslovenští umělci se od roku 1920 pravidelně účastnili mezinárodních výstav umění na biennale v Benátkách. Pro národní expozici dala čl. vláda postavit pavilon. Pozemek nabídl benátský starosta. A tak se již roku 1926 Československo mohlo připojit ke kulturním stánkům ostatních národů. K bohaté historii filmových kontaktů patří pravidelná účast čl. filmů na benátském biennale, které bylo zahájeno jako periodická prestižní přehlídka v roce 1932.

Druhá světová válka přivedla opět řadu Čechů a Slováků na území Itálie. Nebyli to jen příslušníci vládního vojska, kteří sem byli vysláni protektorátní vládou, aby hlídali mosty a další strategické objekty a kteří působili v Piemontu až k deltě Pádu v Benátsku. S nimi zde působily i technické jednotky tzv. Slovenského štátu. Na konci dubna 1945 přešli vojáci na linii Verona – Bolzano k postupujícím spojeneckým jednotkám a požádali o začlenění do čl. armády v zahraničí jako její součást. Společně se Slováci tvořili „Skupinu československých vojsk v severní Itálii“ o síle 14 000 mužů. Zvláštní skupinu tvořili čeští a slovenští partyzáni, kteří již řady měsíců bojovali po boku partyzánů italských.

Posledních padesát let přináší opět bohaté styky zvláště v oblasti kulturní a hudební. Současná česká literatura není ani v Benátkách neznámá, jak o tom svědčí mj. např. nedávný festival s prezentací děl Bohumila Hrabala či přijetí Menzelových a Vávrových filmů. Nechybí ani řada koncertních vystoupení českých těles, ani divadelní a operní inscenace na scéně divadla Fenice.

Okouzlení Benátkami vedlo ve druhé polovině XX. století ke vzniku nejednoho literárního díla, jako je např. Horníčková „Pohlednice z Benátek“, či Kroutvorovy „ESEJE“ Benátek.

Mnohonásobně se také rozšířila turistika do Benátek. Stejně, jak tomu bývalo v minulosti, mnoho českých novomanželských dvojic podniká svoji svatební cestu do tohoto skvostného města na lagunách.

Italští finanční odborníci, především z Benátek, Florencie, se stali prostředníky zapojení českých zemí do evropské bankovní infrastruktury,

do níž byl vtažen obchod i finanční závazky Čech vůči Římu.

Vztahy Karla IV. k Itálii se výrazně projeví v českém umění tzv. italizujícím slohem, který kolem roku 1350 vytvořil souvislou vrstvu v deskovém malířství a nástěnné malbě. Kromě vlivu sienské malby můžeme rozlišit školy z Toskánska, Emilie, Horní Itálie a zvláště Benátek.

Na Karla IV. jsou památky, které připomínají tohoto panovníka, po celé Itálii. Pokud jde o Benátsko, v klášteře S. Vittore ve Feltre je tento panovník zobrazen v jedné z lunet logie, kde společně s manželkou klečí před sarkofágem světce. Pod obrazem čteme nápis: „Carlo di Bohemia“.

V tomto článku mohl být podán jen základní výčet vzájemných benátsko-českých vztahů. Některé styky jako např. s Veronou, Solferinem, Padovou a dalšími lokalitami Benátska budou tématem jiných článků, jak si to ostatně tato místa zaslouží.

Cyril Kříž

Italské operní árie na svatovítském kůru v éře Sehlingově

Italská opera v 18. století představovala od roku 1724 podstatnou součást uměleckého života Prahy. První stálá operní scéna se nacházela v paláci hraběte Františka Antonína Šporka v dnešní Hybernské ulici. Díky otcovým konfiskacím po třicetileté válce byl tento hrabě bohatcem který si mohl koupit i titul místodržícího, ale starou českou šlechtou byl společensky přehlížen. Aby získal její respekt, podnikal mnohé sebeoslavné akce, z nich některé také kulturního zaměření. Jeho největší zásluhou bylo, že do Prahy pozval operní společnost z Benátek a dal jí k dispozici divadlo ve svém paláci. Tato „Šporkovská opera“ se stala jednou z nejvýznamnějších zaalpských filiálek italské opery v 18. století, což platí i o pozdější operní scéně v Kotcích (1739–1783) i o Nosticově divadle (za-

hájení provozu 1783). Její specifčnost spočívala především v tom, že na rozdíl od dvorních oper ve Vídni, v Drážďanech, v Berlíně, v Mannheimu atd. byla typem veřejného divadla, „teatro impresariale“, které řídil italský impresárió a její repertoár nebyl svázán reprezentačními povinnostmi dvora. Pro dnešní výzkum z toho však vzešla velká obtíž: po soukromých impresáriích se nedochovaly operní archivy. Na území Čech lze tudíž dnes nalézt malé množství partitur italských oper 18. století, respektive jednotlivých árií. Jen díky tomu, že někteří pražští impresárióvé zároveň působili také v Drážďanech, se část pražských partitur dochovala v drážďanském dvorním archivu.

Náš výzkum italské opery na našem území tudíž musí těžit i z jiných zdrojů, např. z chrámových sbírek. V repertoáru chrámové hudby v Praze v 18. století se totiž nacházely nejen skladby duchovní, komponované pro liturgické potřeby, ale do jisté míry i díla, která byla původně vytvářena pro jiné prostředí a plnila v něm jinou společenskou funkci. Jev přetextování operních árií pro potřeby chrámových kůrů, který představuje specifický druh transformace struktury díla a současně i změnu sociální funkce užití hudby, je v muzikologické terminologii tradičně označován jako kontrafaktum. A fenomén tzv. kontrafakt árií z italských oper, tedy árií, jimž byl podkládán latinský text a v této podobě pak byly prováděny během bohoslužeb v kostelech, byl v 18. století v Čechách ve srovnání s okolními zeměmi značně rozšířeným jevem.

Zkoumání tohoto jevu přineslo četné poznatky mimo jiné také o tom, že na českých kůrech muse-li v těch časech působit i znamenití pěvci, schopní zvládat náročné party, určené původně italským operním pěvcům.

Podívejme se nyní z hlediska kontrafakt např. na pražský svatovítský kůr. Sbíрка hudebnin, pocházející z kůru metropolitního chrámu sv. Víta v Praze a dnes uložená v Archivu Pražského hradu, je spolu se sbírkou křížovnickou a strahovskou jednou z nejpočetnějších v Čechách. Její tematický katalog obsahuje přes 1700 jednotek a zahrnuje hudebniny z doby od konce 17. do první poloviny 19. století, především dobové opisy, ale i au-

tografy a v menším počtu také tisky. Vznik tohoto fondu souvisí s provozem svatovítského kůru, pro který opatrovali hudebniny jeho ředitelé, zvaní regenschori. To byla tradiční praxe, což dokládají mimo jiné dochované žádosti o kapelnická místa. Každý regenschori měl ovšem jiné estetické preference a jiné možnosti získávat hudebniny pro kůr. Z hlediska našeho zkoumání byl zvláště zajímavou osobností Josef Antonín Sehling, který se sice nikdy ředitelem svatovítského kůru nestal, ale strávil na něm jako houslista a zástupce nemocného kapelníka Františka Nováka devatenáct let (1737–1756), a jak dokládají dochované hudebniny, měl také velký vliv na hudební repertoár kůru.

Josef Antonín Sehling byl rodák z Toužimi a studoval kompozici ve Vídni, poté působil jako houslista a později kapelník na kůrech pražských kostelů, ale také jako houslista a skladatel hraběte Václava Morzina. Vedle toho měl trvalé kontakty s pražským divadlem, což dokládají nejen jeho vlastní kompozice (Školské hry, hudba k pantomimě) a jako obaly na hudebniny jím používané divadelní cedule, ale i námi provedená identifikace operních árií v jeho sbírce hudebnin.

Zatímco celá svatovítská sbírka má cca 1700 jednotek, do ní začleněná sbírka Sehlingova obsahuje 591 jednotek, z čehož je cca 200 chrámových árií. A z těchto dvouset árií pochází skoro 80 z italských oper! Pouze v případě 17 árií je vedle latinského textu uveden i původní text italský, což v těchto případech do jisté míry usnadnilo identifikaci zdrojů.

Identifikace autorů a titulů oper se podařila u 77 árií, 4 duetů, 1 tercetu a 1 přede hry. Sehling těžil árie pro svou sbírku z celkem 33 italských oper od 10 autorů, jimiž byli: Baldassare Galuppi, Christoph Willibald Gluck, Carl Heinrich Graun, Georg Friedrich Händel, Johann Adolf Hasse, Leonardo Leo, Antonio Lotti, Giovanni Battista Pergolesi, Domenico Sarri, Leonardo Vinci). Ve třech případech použil hudbu z kantát Benedetta Marcella a ve dvou z oratoria Johanna Josepha Fuxe.

Z oněch 33 oper byly v Praze italskými operními společnostmi provedeny pouze čtyři: Hasseho opery Leucippo (1752) a Solimano (1761), Gluckův Ezio (1750) a Vinciho Siroe re di Persia (1754).

V případě oper, které v Praze provedeny nebyly, získával Sehling předlohy pro své chrámové adaptace pravděpodobně přímo ze zahraničních zdrojů – především z Itálie, z Drážďan (díla Hasseho) a z Braunschweigu (díla Graunova). Bližší informace o těchto jeho kontaktech zatím chybějí.

Překvapivě vysoký počet zjištěných operních árií na chrámovém kůru podstatně vypovídá nejen o povaze repertoáru v metropolitním kostele sv. Víta, ale i o zájmu o italskou operní hudbu 18. století a způsobech jejího šíření v Čechách. Hudební struktura árií nebyla jejich přeměnou v chrámové offertorium či graduále v podstatě pozměňována, což prokázaly četné komparace s relevantními operními partiturami. To samo o sobě vypovídá mj. o vysoké interpretační kvalitě chrámových zpěváků a orchestrálních hráčů svatovítského kůru té doby. Drobné úpravy, které byly prováděny, se týkaly především metroritmických změn, souvisejících s nově podloženým latinským textem, dále změn artikulačních a případně i změn vokálního nebo instrumentálního obsazení, vyplývajících buď z absence určitého nástroje na kůru nebo z míry schopností vokálních sólistů apod. Pokud jde o druh oper, jejichž árie k těmto účelům posloužily, jednalo se ve zkoumaném úseku historie svatovítského kůru výlučně o opery seria, což nepřekvapuje: svým vážným charakterem i pěveckou virtuositou se dobře uplatňovaly i v prostředí chrámu. Daleko překvapivější však bylo zjištění, že z repertoáru pražské italské opery posloužily jako předlohy, z nichž svatovítsští hudebníci Sehlingovy éry čerpali pro svůj chrámový repertoár, pouze čtyři opery.

Mgr. Milada Jonášová

Italští migranti, Giovanni Battista Scalabrini a já

Vážení přátelé Itálie,
ráda bych se s Vámi krátce podělila o svoji zkušenost spojenou s Itálií, italským jazykem a Italy.

Když jsem se v 16 letech začala učit italsky, netušila jsem, že se jednou dostanu na studia do několika měst v Itálii, ale především že jednou budu pracovat pro italskou komunitu v USA, v Chicagu.

Ale Prozřetelnost tomu chtěla, že jsem náhodou při hledání stipendia na postgraduální studium narazila na internetu na řád misionářů Giovanna Battisti Scalabriniho.

Scalabrini se narodil roku 1839 ve vesnici Fino Mornasco v provincii města Como. V roce 1863 se stal knězem a vstoupil do semináře pro zahraniční misie, Seminario Lombardo per le Missioni Estere, dnes papežského institutu pro zahraniční misie – Pontificio Istituto Missioni Estere. Scalabrini žil v době silné emigrace z Apeninského poloostrova. Byl přesvědčen, že emigranti potřebují ochranu a pomoc během cest do ciziny a v nové zemi, a protože problémy svých farníků a vůbec všech italských emigrantů sledoval, studoval a analyzoval, napsal v roce 1887 o fenoménu emigrace ve spise „L' emigrazione italiana in America“.

Scalabrini se stal biskupem, pracujícím především pro migranty. Mne jeho přesvědčení začalo zajímat a po studiu Filosofie lidské mobility na Pontificia Università Urbaniana a dvou letech prožitých se scalabrinskými otci v jejich centrále u Trastevere, jsem se s řádem dostala jako dobrovolnice do italsko-hispánské komunity v Chicagu. U Scalabrinských jsem také poznala svého manžela, jihoameričana, se kterým komunikujeme italsky. Jednoduše můj život migranta, snažícího se o soužití s lidmi odlišných kultur, jako by napsal v Čechách dosud neznámý duchovní od jehož smrti právě uběhlo 100 let.

Po roce práce dobrovolnice jsem začala vyučovat italštinu a italské reálie na univerzitě v Indianě a Illinois. Překvapilo mne, kolik studentů v USA má zájem se učit italsky. Jen na Notre Dame University (10 000 studentů), jedné z bašt amerického katolicismu, ji studuje každý rok přes 400 studentů. Zároveň jsem učila italštinu v soukromém Italském kulturním institutu, založeném právě scalabrinskými otci, malé děti i dospělé. Italský institut, přesto, že je dotován italskou vládou, bojuje neustále o přežití, snaží se však o předání

italského dědictví potomkům italských emigrantů, jak může. V institutu jsem se seznámila i se sympatickým, skromným Italem, s panem Turano. Až později jsem zjistila, jak úspěšným podnikatelem se pan Turano stal po svém příchodu do Chicago z chudé Kalábrie. Jeho píle, ale i snaha pomoci Italům v Chicagu mu nakonec přinesla vítězství v letošních, historicky prvních parlamentních volbách pro Italy žijící v zahraničí. Byl vybrán za celou Severní Ameriku.

Měla jsem velké štěstí, že jsem se mohla seznámit s Italy nejen v Evropě, ale i USA. Poznala jsem, jak velká je jejich láska k zemi původu, jak moc si považují, že jsou Italy, a to nejen ti, kteří se v Itálii narodili. K italským kořenům se hlásí i druhá a třetí generace. Zároveň se cítím poctěna, že jsem jako Češka byla Italy nejen v Itálii, ale právě i v USA přijata s velkou vstřícností a přátelstvím. Za to jim děkuji

*PhDr. Klára Polednová
Chicago*

Společnost přátel Itálie v Brně v r. 2006

Brněnská pobočka Společnosti uspořádala v roce 2006 ve spolupráci Moravským zemským muzeem v Brně a Muzeem města Brna na Špilberku celkem 5 přednášek a besed. 27. dubna přednášku předsedy Společnosti Dr. Pavla Balcárka na téma Albrecht z Valdštejna, jeho plány na válku proti Turkům a „chebské exekuci“ Valdštejna ve světle neznámých pramenů Vatikánu. 9. května uspořádala besedu se Stanislavem Strakou, členem naší Společnosti a překladatelem již několika italských knih do češtiny, na téma Ignác Silone (1900–1978), současník Gramsciho a Togliattiho, fenoménu italské literatury a politiky. Dr. Libuše Rektorová připravila pro Společnost přednášku o Sicílii s diapositivy. Poslední dvě akce byly již věnovány problematice Špilberku a italských karbonářů vězněných na Špilberku.

První z nich proběhla 26. září za účasti italských hostů z Roviga – Dr. Mario Cavrianiho, prezidenta kulturně-osvětové a vydavatelské společnosti „Minelliana“ a Dr. Luigiho Contegiacoma, ředitele Státního archivu v Rovigu. Byl na ní promítnut též film, který naši hosté přivezli do Brna sebou, o konferenci na téma Italská karbonáři a Špilberk a o rekonstrukci (zahrané místními dobrovolníky z Fratta Polesine, Roviga apod.) zatčení karbonářů ve Fratta Polesine (čtyři z nich přišli o život v kobkách na Špilberku) z 11. 11. 1818. Hovořilo se též o úsilí našich italských přátel i našich snahách a plánech dostat Národní kulturní památku Špilberk, známé vězení národů, na seznam památek UNESCO. Naši přátelé slibovali, že v tomto smyslu pro realizaci této myšlenky v budoucnosti, podnikne kroky též prezident svazu italských obcí, starosta města Florencie, s nímž již na toto téma jednali.

Poslední letošní beseda na toto téma se konala 15. prosince na Špilberku. Vystoupil v ní zejména Dr. Pavel Cyprián, ředitel Muzea města Brna, s informacemi o letošních karbonářských slavnostech ve Fratta Polesine z listopadu tohoto roku, jichž se zúčastnil, i o snaze dohodou mezi Muzeem města Brna a kulturně-osvětovými institucemi v Rovigu a Fratta Polesine (zejména velice aktivním starostou tohoto sympatického městečka Riccardo Resinim) uspořádat tyto vzpomínkové akce a konference též na Špilberku.

Zdá se nyní, že i nové vedení brněnské radnice s primátorem Romanem Onderkou (za ČSSD) bude všem těmto záležitostem příznivě nakloněno. Velmi důležitou věc pro Brno a všechny naše budoucí italské aktivity nám potvrdil též host této naší besedy PhDr. Mojmír Jeřábek, vedoucí odboru zahraničních vztahů Magistrátu města Brna, a to že již v květnu roku 2007 bude v Brně na Špilberku otevřeno Italské kulturní centrum a snad i italský honorární konzulát, a to u příležitosti návštěvy italského prezidenta v Brně koncem května. V prostorách tohoto Italského kulturního centra (které by mělo do Brna přenášet, podle předběžných informací dr. Jeřábka, všechny akce pořádané italským kulturním institutem v Praze) by konečně mohla najít svoji kancelář i brněnská pobočka Společnosti přátel Itálie, která se hodlá na

akcích tohoto plánovaného italského kulturního centra podílet.

Dr. Pavel Balcárek

Den italské kultury pobočky Společnosti v Plzni

V předvánoční čas se milovníci italštiny a Itálie v Plzni rozhodli uspořádat Den italské kultury. Akce proběhla ve čtvrtek 7. 12. v prostorách italského podniku Cinema Bar v centru Plzně. Sešlo se přes třicet zájemců o italskou kulturu a mimo silné zastoupení z řad členů Společnosti přátel Itálie a účastníků kurzů italštiny, které jsou zde zastoupeny ve čtyřech úrovních, se dostavili také studenti plzeňské konzervatoře, pracovníci několika místních firem a bank i zástupci z řad studentů Západočeské univerzity. Hlavním cílem setkání bylo umožnit plzeňským italianofilům, aby se vzájemně poznali a navázali mezi sebou kontakty, večer ovšem nebyl ochuzen ani o kulturní program. Studenti konzervatoře a univerzity zapívali italské písně, při nichž si i rodilí mluvčí, kteří toho večera nechyběli, poklepávali do rytmu. Předsedkyně plzeňské pobočky, Mgr. Kateřina Strnadová, vyprávěla o vybraných italských režisérech a propojení filmu s literaturou. Své povídání doplnila o prezentaci na notebooku, aby v přítomných vzbudila zájem o moderní italskou kinematografii i o četbu italských originálů.

Všichni zájemci mohli také využít přítomnosti dalších učitelů italštiny působících v kurzech pořádaných naší pobočkou v Plzni, Bc. Hedviky Šantorové, Mgr. Petry Zdeňkové a Dott. Giuliana Mazzy. Večer podbarvený italskou hudbou, který se odehrával ve vyhrazených prostorách, jež od zbytku světa oddělovala z jedné strany italská vlajka a z druhé mapa Itálie, byl zúčastněnými hodnocen velmi pozitivně. Navíc po kulturním programu, jehož součástí bylo i poděkování paní Zdeňkové za její dlouholetou vytrvalou starost o úřední a organizační záležitosti místní pobočky, následovalo ochutnávání italských specialit. Den

italské kultury byl první vlaštokou, ale Plzeňané již plánují udělat ze setkání tradici, která doufejme bude časem zaznamenávat nárůst účastníků i témat.

Mgr. Kateřina Strnadová

Prezentace českých zvyků v Agrate Brianza

V roce 2005 bylo dohodnuto, že Česká Třebová vystaví některé ze svých historických betlémů ve výstavní síni v Agrate Brianza. Naše muzeum má ve svých sbírkách několik velkých betlémů (hlavně vystřihovaných) včetně pohyblivého. Vzhledem k tomu, že vyvézt historické předměty do ciziny, byť za účelem výstavy, není jednoduché, upustili jsme od tohoto záměru.

Rozhodli jsme se oslovit českořebovské občany s žádostí o zapůjčení jejich rodinných betlémů. Vyzvali jsme také různé organizace ve městě, školy, dům dětí a mládeže i jednotlivce, aby vyrobili betlémy z různých materiálů.

V září jsme vyhlásili soutěž pro školní děti „Veselý kapr“. Výběr materiálu jsme zcela ponechali na soutěžících. Sešly se nám výtvoři z různých materiálů, různých technik – od paličkovaného po kapřika ze součástek z počítače – v počtu asi 200 kusů.

Vybaveni cca 30 betlémy různé velikosti a hodnoty, vánočními kapřiky, kostýmy pro předvedení našich zvyků, malými smrčky, vánočkami, vánočními perníčky, cukrovím a recepty v italštině jsme vyrazili do Agrate Brianza v počtu 5 lidí.

Ihned večer po příjezdu vystoupila ředitelka našeho domu dětí s prezentací mezinárodních aktivit, do nichž se dům dětí zapojuje. Její vystoupení bylo určeno pro učitele a organizátory, zajišťující volnočasové aktivity.

Druhý den jsme instalovali výstavy s vánoční tematikou ve výstavní síni v Agrate Brianza a Omate (místní část Agrate). Kromě betlémů a výkresů jsme ustrojili vánoční stromečky – použili jsme

perníčky, ozdoby z včelích plástů a prostřeli jsme vánoční stoly tak, jak je zdobili naši předkové na přelomu 19. a 20. století – vánočka, ošatka s vlašskými ořechy, sušeným ovocem a jablky.

Na večer jsme měli připravené povídání o našich zvycích počínaje Mikulášem a konče Třemi králey. Ředitelka muzea pohovořila o pranostikách, které se zaměřovaly na úrodnost polí a zachování lidského rodu. Mikuláš, čert a anděl měli u diváků velký úspěch. Součástí večera byla i názorná ukázka zdobení perníčků, výroba svíček a vánočních ozdob z včelích plástů, úspěšná byla ochutnávka vánoček a cukroví.

Třetí den pro nás naši hostitelé připravili návštěvu Monzy, známé automobilovými závody. Ty jsme sice neviděli, ale zato jsme měli možnost vidět muzeum a dóm, kde je uložena železná koruna, jíž byli korunováni významní panovníci Evropy. Hluboce na nás zapůsobilo setkání se starostou města Monzy. Pak jsme vlakem přešli do Milána, kde jsme navštívili dóm a věhlasnou La Scalu.

Po celou dobu návštěvy nám Itálie ukazovala svoji „sychravou a studenou tvář“, ale o to vícejší byly naše navázané kontakty.

Odjížděli jsme s pocitem, že naši přátelé měli možnost poznat další kousek našeho života.

Ing. Jaroslava Žáčková

Kurzy italštiny připravené pobočkami Společnosti v 2. pololetí 2006–2007

Pražská pobočka zahájí 2. pololetí od pondělí 29. 1. do čtvrtka 8. 2. kurzy pro začátečníky a v několika stupních pro pokročilé včetně kurzů opakovacích a konverzačních. Vyučovat bu-

ROZVRH kurzů pražské pobočky Společnosti v 2. pololetí 2006–2007

Označení kurzu	Stupeň	Den	Hodina	Učitel	Začíná se lekcí č.	Zahájení
Z 1	úplní začátečníci	út	16:00	Dr. Francesca Cocco	1	30. 1.
Z 2	úplní začátečníci	st	17:45	Dr. Francesca Cocco	1	31. 1.
PZ 1	pokračující začátečníci	po	17:45	Renata Skoupá	6	5. 2.
PZ 2	pokračující začátečníci	čt	16:00	Nikola Paggio	6	8. 2.
PZ 3	pokračující začátečníci	čt	17:45	Gabriela Kotrčová	6	8. 2.
PZ 4	pokračující začátečníci	út	16:00	Nikola Paggio	6	6. 2.
MP 1	mírně pokročilí	po	16:00	Mgr. Jiří Špaček	10	29. 1.
MP 2	mírně pokročilí	po	17:45	Mgr. Jiří Špaček	10	5. 2.
SP 1	středně pokročilí	po	17:45	Dr. Fabio Ripamonti	14	5. 2.
SP 2	středně pokročilí	st	16:00	Dr. Ivana Švagrová	14	31. 1.
SP 3	středně pokročilí	čt	16:00	Gabriela Kotrčová	18	8. 2.
P 1	pokročilí	st	17:45	Dr. Ivana Švagrová	20	31. 1.
P 2	pokročilí	po	16:00	Renata Skoupá	24	29. 1.
P 3a	pokročilí	út	17:45	Roberto Alquati	20	6. 2.
P 3b	pokročilí	st	17:45	Roberto Alquati	20	7. 2.
P 4	pokročilí	čt	17:45	Dr. Francesca Cocco	37	8. 2.
OK 1	konverzace	st	16:25	prof. Sylva Hamplová		24. 1.
OK 2	konverzace	út	17:45	Dr. Fabio Ripamonti		6. 2.

dou italské lektori se znalostí češtiny a čeští lektori, všichni s příslušnou odbornou kvalifikací, podle učebnice „**Italština**“ autorem Bahníková, Benešová, Ehrenbergerová, vydané nakladatelstvím LEDA v r. 2001 a později. Kurzy jsou organizovány v rozsahu 15 týdnů po jedné vyučovací dvouhodině, denně mimo pátek od 16.00 nebo od 17.45 hod v Malostranské základní škole Josefská 5 Praha 1.

Zápisy se konají denně mimo pátek od 16.00 do 18.00 hod v 1. poschodí uvedené školy.

Pololetní kurzovné se platí při zápisu v hotovosti ve výši 2.200 Kč. Studenti, důchodci a naši členové se slevou 100 Kč. Při úhradě kurzovného na celý školní rok je poskytována všem účastníkům sleva 200 Kč. **Každý dosavadní účastník našich kurzů, který k zápisu přivede nového účastníka, získá další slevu ve výši 200 Kč.**

Případné upřesnění rozvrhu kurzů najdete na našich webových stránkách a v březnovém čísle Zpravodaje Společnosti přátel Itálie.

Další informace na tel.: 235 362 939.

Olomoucká pobočka zahájila 2. 10. 2006 2 kurzy začátečnických, 2 kurzy mírně pokročilých a 1 kurz pokročilých v přednáškovém sále Dominikánského kláštera, Slovenská 14, Olomouc. Rozsah celoročních kurzů je 25 týdnů po jedné vyučovací dvouhodině.

Celoroční kurzovné 2.200 Kč. Bližší informace Dr. Kvido Sandroni, tel.: 605 544 321, www.volny.cz/italiano-ol, email: italiano-ol@volny.cz

Tipy kurzů a termíny:

ZAČÁTEČNÍKY – pondělí 16.00–17.30 a čtvrtek 17.30–19.00

MÍRNĚ POKROČILÍ – pondělí 17.30–19.00 a úterý 18.30–20.00

POKROČILÍ – čtvrtek 16.00–17.30

Plzeňská pobočka pokračuje i ve druhém pololetí v prostorách Západočeské univerzity v Jungmannově ul. 3 a Veleslavínově ul. 42 v pořádání kurzů pro:

ZAČÁTEČNÍKY – pondělí 18.00–19.30, vede Bc. Hedvika Šantorová

MÍRNĚ POKROČILÉ – středa 18.00–19.30, vede Bc. Hedvika Šantorová

STŘEDNĚ POKROČILÉ – pondělí 18.00–19.30, vede Mgr. Kateřina Štrnadová

POKROČILÉ – pondělí 17.30–19.00, vede Mgr. Petra Zdeňková

Podrobné informace lze získat u Mgr. Kateřiny Štrnadové na tel. č. 724 958 575 e-mail: strnadova.katerina@post.cz.

Ing. Josef Kukač

Pro Vaši informaci

- **Přednáška místopředsedy Společnosti Jiřího Holuba „K současnému dění v Itálii od listopadu 2006 do března 2007“ se koná ve čtvrtek 29. března v 18.00 hod. v místnosti č. 24 v I. posch. Malostranské základní školy z Josefské ul. č. 5 v Praze 1.** Zájemci i nečlenové Společnosti jsou vítáni.
- **Členové, kteří neuhradili členské příspěvky za r. 2005 a 2006,** budou dopisem upozorněni, že neučiní-li tak dodatečně, budou podle usnesení 5. valného shromáždění Společnosti vyřazeni z členské evidence a z adresáře pro zaslání Zpravodaje.
- Dopisem s odlišným textem budou upozorněni **členové, kteří neuhradili členský příspěvek za r. 2006.** Věříme, že se tak stalo v obou případech pro opomenutí, a proto je prosíme o úhradu co nejdříve poukázkou, která bude přiložena k dopisu, nebo bezhotovostním převodem na č. účtu **1937698369/0800.** Pro usnadnění identifikace úhrady je prosíme o uvedení členského čísla jako variabilního symbolu. Je vytištěn na adresním štítku obalu, ve kterém je doručován Zpravodaj.

- Říjnové číslo Informačního zpravodaje města Rousínova věnovalo celou stránku informacím a fotografiím z přednáškové a hudební části projektu Martinelli, o kterém jsme již informovali na našich stránkách. Spolu s rozvíjením partnerské spolupráce s italským městem Dervio **vytváří toto nevelké moravské město příklad obohacení kulturního života obyvatel o jeho dávný i současný italský obsah.**

- **IX. mezinárodní soutěž dirigentů Antonia Pedrottiho** se konala ve dnech 30. září až 13. října 2006 v Trentu, jeho rodišti a dlouholetém působišti v roli ředitele hudebního lycea a dirigenta „Orchestra Haydn di Bolzano e Trento“. Věková hranice soutěžících byla 35 let. Do nultého kola, které proběhlo v Bruselu, Praze (jak jsme o tom již informovali), New Yorku, Tokyu a Trentu, se zúčastnilo 240 kandidátů. Do 1. kola jich postoupilo 40, mezi nimi 2 kandidáti z ČR. Po 4. kole postoupili do finále 3 kandidáti. 1. cena nebyla udělena, 2. byla rozdělena a získali ji Darrell Ang (Singapur) a Dimitris Botinis (Řecko). 3. cenu získal Michael Young (Anglie). Českou republiku v sedmičlenné porotě zastupoval profesor Hudební fakulty Akademie múzických umění a autor této informace Radomil Eliška.

- **Olomoucká pobočka** naší Společnosti uspořádala 20. prosince v nově otevřené kavárně „La Gondola“ italské předvánoční posezení věnované studentům italského jazyka, milovníkům italské kultury a Italům žijícím na Olomoucku. Nechyběla tombola s italskými cenami a ochutnávka panettona a parmezánu.

- **V rámci festivalu menšin Otevřená náruč vystoupí v Národním divadle dne 12. března 2007 v 19 hodin legendární italský Sbor Společnosti tridentských horolezců (SAT)**, který v minulém roce oslavil již 80 let své existence. Vstupenky na pokladnách ND, na obchodním oddělení ND a na zahraničním oddělení ND u Gabriely Elmanové, tel.: 602 339 584 a 224 901 460. První oficiální vystoupení sboru se uskutečnilo 25. května 1926. Jeho zakladateli a organizátory byli bratři Enrico, Mario, Silvio a Aldo Pedrotti,

kterí vymysleli nový způsob zpěvu a interpretace tradičních lidových písní. K nim se začali přidávat přátelé a jejich počet stále narůstal. V průběhu let se obsazení sboru obměňovalo. Brzy sbor začal spolupracovat s hudebníky jako Luigi Pigarelli a Antonio Pedrotti. Postupně se o činnost sboru začali zajímat mnozí hudebníci, odborná veřejnost a kritici. Mnoho známých hudebníků se začalo rovněž podílet na úpravách písní či obohacovalo repertoár sboru svými pracemi. Zvláštní pozornost si jistě zaslouží spolupráce s jedním z nejvýznamnějších pianistů minulého století, Arturem Benedettim Michelangelim, který zpracoval pro sbor 19 lidových písní. Za 80. let své existence sbor Coro della S.A.T. uskutečnil kolem 2000 koncertů v Itálii a evropských metropolích. Dále sbor vystupoval v Kanadě, Spojených státech, Mexiku a Brazílii. První nahrávky se datují již od roku 1933 a počet písní je k dnešnímu dni více než 250. Národní divadlo Vás zve na poslech tradičních lidových písní, které nás přenesou do kraje Trentina a dalších italských oblastí, kde se rodily po staletí lidové písně, předávané z generace na generaci.

Redakční poznámka

Omlouváme se za dodání tohoto čísla Zpravodaje s jednoměsíčním zpožděním, které bylo způsobeno nepředvídatelnými okolnostmi. Všem našim členům a příznivcům přejeme alespoň do datečně mnoho zdraví a štěstí v roce 2007.

OBSAH 4. ČÍSLA XI. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

Rostislav Pietropaolo: Úvodem	str. 1
K 85. narozeninám Cyrila Kříže	str. 1
Tomáš Matras: Znepokojivé dědictví Piera Paola Pasolinioho	str. 2
Irena Bukačová: Italský jazyk a literatura v českých učebnicích, slovnících a příručkách (<i>dokončení</i>)	str. 4
Cyril Kříž: Maršál Radecký, potlačovatel italských osvobozovacích snah (<i>pokračování</i>)	str. 6
Cyril Kříž: Styky Benátska s českými zeměmi (<i>dokončení</i>)	str. 7
Milada Jonášová: Italské operní árie na svatovítském kůru v éře Sehlingové	str. 8
Klára Polednová: Italští migranti, Giovanni Scalabrini a já	str. 10
Pavel Balcárek: Společnost přátel Itálie v Brně v r. 2006	str. 11
Kateřina Strnadová: Den italské kultury v Plzni	str. 12
Jaromíra Žáčková: Presentace českých zvyků v Agrate Brianza	str. 12
Josef Kukač: Kurzy italštiny v 2. pololetí 2006–2007	str. 13
Pro Vaši informaci	str. 14
Redakční poznámka	str. 15

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Pavel Balcárek, Irena Bukačová, Radomil Eliška, Milada Jonášová, Cyril Kříž, Josef Kukač, Tomáš Matras, Rostislav Pietropaolo, Klára Polednová, Kvído Sandroni, Kateřina Strnadová, Jaromíra Žáčková

Technická spolupráce

Jaroslava Lišková, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Pavel Balcárek: Zřízení italského honorárního konzulátu a italského kulturního střediska v Brně na Špilberku

Irena Bukačová: Praha a Čechy očima Italů

Bohuslava Cleborádová: Kostel Neposkrvněného početí Panny Marie v Dubí

Cyril Kříž: Maršál Radecký, potlačovatel italských osvobozovacích snah (*dokončení*)

Cyril Kříž: Italský deník Mikoláše Alše

Josef Kukač: Aktualizace rozvrhu kurzů italštiny v pražské pobočce Společnosti

Tomáš Matras: Pier Paolo Pasolini: „Výzva mocným z televize“ (*překlad*)

Libuše Rektorová: Bologna v italském regionu Emilia-Romagna

Jaromír Skřivánek: Ostrov Ischia (*báseň*)

Pavel Tomášek: San Pellegrino Terme

Zuzana Wotkeová: Jazykový koutek

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru kulturních a krajaňských vztahů MZV ČR vydává:

Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842

Adresa redakce: Brixihó 21, 162 00 Praha 6, tel./fax: 235 362 939

Internet: www.sweb.cz/prateleitalie

E-mail: prateleitalie@seznam.cz

Odpovědný redaktor: Rostislav Pietropaolo

Náklad: 700 výtisků, 4× ročně

Sazba a tisk: Firma KELOC PC, spol. s r.o., náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla: 30. prosince 2006